

پاسخنامه تشریحی آزمون درس ۲ دین و زندگی پایه دهم

سوالات تستی دین و زندگی ۱ درس ۲ پایه دهم

- ۱- راه نفوذ شیطان برای وسوسه‌ی انسان چیست؟
(۱) زیبا و لذت‌بخش نشان دادن دنیا
(۲) وسوسه کردن و فریب دادن است
(۳) ایجاد کینه و دشمنی میان مردم
(۴) دل‌بستگی به دنیا و وعده‌های دروغین
گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.
- ۲- عاملی درونی که انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی به گناه دعوت می‌کند؟
(۱) نفس افکاره
(۲) نفس ملامت‌گر
(۳) شیطان
(۴) طغیان غریزه
گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است.
- ۳- با توجه به نوع وسوسه‌های شیطان، به دنبال سوگند غلیظ و شدید او نسبت به فرزندان آدم، کدام مورد جزء وسوسه‌های شیطان نیست؟
(۱) ایجاد کینه و دشمنی میان مردم
(۲) غافل کردن از خدا و یاد او
(۳) سرگرم کردن به آرزوهای سراب گونه‌ی دنیایی
(۴) آراستن دنیا و زیبا نشان دادن آن
گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. دین و زندگی سال دوم - «آراستن و زیبا نشان دادن گناه» صحیح است.
- ۴- کدام آیه‌ی شریفه بیانگر آن است: «خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بی‌زاری از آن را در ما قرار داد».
(۱) و لقد کرّمنا بنی آدم.
(۲) فالهمها فجورها و تقواها.
(۳) «و نحن اقرب الیه من حبان الوریث»
(۴) و فضلناهم علی کثیر ممن خلقتنا.
گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.
- ۵- بازدارنده‌ی پیروی از عقل و وجدان، همان ..... است که حضرت علی (ع) درباره آن می‌فرماید:
(۱) نفس اماره - دشمن آشکاری است که به انسان دستور به بدکاری و زشتی می‌دهد.
(۲) شیطان - دشمن‌ترین دشمن تو همان شیطان است که در درون توست.
(۳) نفس اماره - دشمن‌ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست.
(۴) شیطان - دشمن آشکاری است که به انسان دستور بدکاری و زشتی می‌دهد.
گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.
- ۶- آیا وجود شیطان مانع اختیار و اراده‌ی ما در تصمیم‌گیری می‌شود؟
(۱) خیر، شیطان آزادی عمل انسان را از بین نمی‌برد، در حد زمینه‌سازی عمل می‌کند و نمی‌تواند علت گناهان ما باشد.
(۲) خیر، معمولاً انسان چون دارای وجدان اخلاقی است و او را از انجام گناه سرزنش می‌کند، پس عوامل بیرونی عامل گناه می‌باشد.
(۳) بلی، شیطان آزادی عمل انسان را از بین می‌برد و می‌تواند زمینه‌ساز گناه باشد، پس او علت گناهان است.
(۴) بلی، معمولاً انسان چون دارای وجدان اخلاقی است و او را از انجام گناه سرزنش می‌کند، پس شیطان او را به گناه سوق می‌دهد.
- گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. دین و زندگی سال دوم، درس چهارم، صفحه‌ی ۵۵. سؤال از اندیشه و تحقیق است. خیر، زیرا انسان مختار آفریده شده و شیطان فقط می‌تواند از طریق نفس افکاره، انسان‌های سست‌اراده را وسوسه کند. شیطان فقط تحریک‌کننده و دعوت‌کننده‌ی انسان به بدی است. عامل اصلی انحراف، خود انسان است.

۷- همه‌ی آیات شریفه‌ی زیر بیانگر منزلت انسان نزد خداوند هستند، به جز ..... .

۱) (لا اقسام بالنفس اللوامة)

۲) (و نفس و ماسواها فالهمها فجورها و تقواها)

۳) (و لقد خلقنا الإنسان و نعلم ما توسوس به نفسه و نحن اقرب الیه من حبل الوريد)

۴) (انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً)

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

۸- «تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم»، برخاسته از ..... است، که آیه‌ی شریفه‌ی .....

حاکمی از این مطلب است.

۱) گرایش او به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - «لا اقسام بیوم القیامه و لا اقسام بالنفس اللوامة»

۲) گرایش او به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها»

۳) وجدان اخلاقی و نفس ملامت‌گر او - «لا اقسام بیوم القیامه و لا اقسام بالنفس اللوامة»

۴) وجدان اخلاقی و نفس ملامت‌گر او - «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها»

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها سبب شده که در مقابل گناه و زشتی عکس‌العمل نشان دهد و آن گناه که به گناه آلوده شد، خود را سرزنش و ملامت کند و در اندیشه‌ی جبران برآید، قرآن کریم عامل درونی این حالت را نفس لوامة، یعنی نفس سرزنشگر نامیده و بدان سوگند خورده است و آیه‌ی شریفه‌ی «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها» حاکمی از آن است، بنابراین گزینه‌ی ۲ صحیح است.

۹- خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد، اشاره به کدام آیه‌ی شریفه دارد؟

۱) (و لقد کرما بنی آدم و حملنا فی البئر و البحر). (۲) رزقناهم من الطیبات و فضلناهم علی کثیر.

۳) (انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً). (۴) و نفس و ماسواها فالهمها فجورها و تقواها.

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

۱۰- «اگر به یکی از گناهان آلوده شدیم، خود را سرزنش و ملامت می‌کنیم و در اندیشه‌ی جبران بر می‌آییم»، «عامل درونی

انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های دنیایی به گناه دعوت می‌کند» در لسان قرآن به ترتیب بیان‌گر کدام نفس است؟

۱) لوامة - شیطان (۲) لوامة - اماره (۳) ملهمه - اماره (۴) ملهمه - شیطانی

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.

۱۱- در چه زمانی شیطان به گناه‌کاران می‌گوید: «به شما وعده دادم و خلاف آن عمل کردم ...» و چرا خود را شایسته‌ی

سرزنش نمی‌داند؟

۱) هنگامی که روح و نفس انسان به‌طور کامل توسط ملائکه دریافت می‌شود - زیرا او تسلطی بر انسان‌ها ندارد.

۲) روز قیامت که فرصتی برای جبران و توبه باقی نمانده است - زیرا او تسلطی بر انسان‌ها ندارد.

۳) هنگامی که روح و نفس انسان به‌طور کامل توسط ملائکه دریافت می‌شود - زیرا انسان‌ها سرمایه‌های الهی را برای مقابله با او در اختیار دارند.

۴) روز قیامت که فرصتی برای جبران و توبه باقی نمانده است - زیرا انسان‌ها سرمایه‌های الهی را برای مقابله با او در اختیار دارند.

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.

۱۲- بیزاری انسان از دورویی، ذلت و دون‌همتی نشانه‌ی ..... در درون اوست که آیه‌ی شریفه‌ی ..... نیز بر این مفهوم دلالت دارد.

- ۱) وجدان اخلاقی - (و نفس ما سواها فالهمها فجورها و تقواها)
- ۲) گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - (و نفس ما سواها فجورها و تقواها)
- ۳) وجدان اخلاقی - (و لا أقسم بالذميمة)
- ۴) گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - (و لا أقسم بالذميمة)

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. یکی از ودیعه‌های الهی در وجود انسان «گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها» است که به واسطه‌ی این نعمت انسان کرامت، بزرگوادی، صداقت و عدالت را دوست دارد و از دورویی، ذلت، دون‌همتی و ظلم بیزار است. آیات «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها، سوگند به نفس و آن‌که سامانش بخشید آن‌گاه بدکاری و تقوایش را به او الهام کرد.» به این ودیعه اشاره دارند.

۱۳- دوست داشتن کرامت و صداقت و بیزاری از ذلت و ظلم از دقت در کدام آیه، مفهوم می‌گردد؟

- ۱) (و لقد کرمتا بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر)
- ۲) (یا ایتها النفس المطمئنه ارجعی الی ربک راضیه مرضیه)
- ۳) (و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها)
- ۴) (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَ صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَ إِلَیْهِ الْمَصِیْرُ)

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

این آیه اشاره به «گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها» دارد که در قسمت اول سوال «دوست داشتن کرامت و صداقت» آمده است و مفهوم این جمله بیزاری از ذلت و ظلم است.

۱۴- «اندیشه‌ی جبران گناه» معلول ... است و ... علت واکنش در برابر زشتی است.

- ۱) وجدان اخلاقی - وجدان اخلاقی
- ۲) وجدان اخلاقی - گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها
- ۳) گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها
- ۴) گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - وجدان اخلاقی

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها سبب شده که در مقابل گناه و زشتی عکس‌العمل نشان دهد و به سبب وجدان اخلاقی، آنگاه که به گناه آلوده شد، خود را سرزنش و ملامت کند و در اندیشه‌ی جبران برآید.

۱۵- کدام عبارت بازتاب آیه‌ی شریفه‌ی (وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا فَالْهَمُّهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا) می‌باشد؟

- ۱) انسان خود و جهان را وابسته به خالق می‌یابد که سرچشمه‌ی همه‌ی خوبی‌ها و زیبایی‌هاست.
- ۲) احساس حضور در پیشگاه خدا سبب می‌شود که چنین فردی هیچ‌گاه در چنگال گناه اسیر نشود.
- ۳) انسان آن‌گاه که به گناه آلوده شد، خود را سرزنش و ملامت می‌کند و در اندیشه‌ی جبران برمی‌آید.
- ۴) با به کارگیری این سرمایه‌های الهی زیبایی‌های ایمان و عمل صالح در وجود فرد تجلی می‌یابد.

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. آیه‌ی شریفه اشاره به گرایش به نیکی‌ها و زیبایی می‌نماید که در مبحث وجدان اخلاقی این عامل علت و زمینه‌ساز عکس‌العمل انسان در برابر گناه است.

- ۱۶- فهم زیبایی‌ها و زشتی‌ها و رفتن به سوی هر کدام، در گروی کدام مورد است؟
- (۱) (و لقد کرّمنا بنی آدم)
 (۲) (فأقم وجهک للذین حنیفاً)
 (۳) (فألهمها فجورها و تقواها)
 (۴) (والذین جاهدوا فینا لنهیدینهم سبلنا)
- گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

- ۱۷- در آیات ۱۶۸ و ۱۶۹ سوره‌ی بقره کدام گزینه‌ی زیر در مورد شیطان نمی‌باشد؟
- (۱) (إنه لکم عدوّ مبین)
 (۲) (إنما یأمرکم بالسوء و الفحشاء)
 (۳) (لا یرجون لقاءنا و رضوا بالحیة الدنیا)
 (۴) (ان تقولوا علی الله ما لا تعلمون)
- گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

- ۱۸- با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی «انا هدیناه السبیل اما شاکراً و ما کفوراً» کدام مفهوم مستفاد نمی‌گردد؟
- (۱) انسان موجودی است انتخاب‌گر که باید سرنوشت نهایی خود را خودش رقم بزند.
 (۲) پروردگار، تو را صاحب اراده و آزاد آفرید و مسئول سرنوشت خود قرار داد.
 (۳) خداوند انسان را در راه حق قرار داده تا او سپاسگزار باشد و ناسپاسی نکند.
 (۴) خداوند از انسان خواسته است با انتخاب خود یکی از دو راه سعادت یا شقاوت را اختیار کند.
- گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. مفهوم آیه‌ی ۳ سوره‌ی مبارکه‌ی انسان این است که خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد. سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

- ۱۹- آن مرتبه از «نفس» که به دلیل و جایگاهش، مورد سوگند باری تعالی قرار گرفته است، نفس ..... است که ظهور و بروزش به هنگام ..... است و مسبب آن، ..... می‌باشد.
- (۱) الهام شده - عمل به مکروهات - گرایش انسان به خیر و نیکی‌ها
 (۲) الهام شده - آلودگی به گناهان - فطرت خدا آشنای انسان
 (۳) ملامت‌گر - عمل به مکروهات - فطرت خدا آشنای انسان
 (۴) ملامت‌گر - آلودگی به گناهان - گرایش انسان به خیر و نیکی‌ها
- گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. آن مرتبه از نفس که به دلیل عظمت و جایگاهش، مورد سوگند باری تعالی قرار گرفته است، نفس لوامه (ملامت‌گر) است که ظهور و بروزش به هنگام آلودگی به گناهان است و مسبب آن، گرایش انسان به خیر و نیکی‌ها می‌باشد.

۲۰- اگر بگوییم: «پروردگار متعال، به ما قوه و نیروی عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و راه درست زندگی را از راه‌های غلط تشخیص دهیم، حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم» به پیام کدام آیه، تمسک جسته‌ایم؟

- (۱) اِنَّ هَدِيْنَاهُ السَّبِيْلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كٰفِرًا
- (۲) فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِيْنَ يَسْتَمْعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اِحْسَنَهٗ ...
- (۳) وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فَاِنَّا لَنُهْدِيْهُمْ سَبِيْلَنَا وَاِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ
- (۴) فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللّٰهِ الَّتِيْ فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ....

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. زیرا آیه‌ی شریفه‌ی «فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِيْنَ يَسْتَمْعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اِحْسَنَهٗ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ هَدٰهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ اُولُوْا الْاَلْبَابِ» ترجمه‌ی آیه: (پس بندگان مرا مؤذنه ده آنان که سخن را می‌شنوند و بهترین آن‌را پیروی می‌کنند آن‌ها کسانی هستند که خدا ایشان را هدایت کرده است) یعنی پروردگار متعال به ما قوه و نیروی عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و راه درست زندگی را از راه‌های غلط تشخیص دهیم، حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم.

۲۱- دشمن قسم خورده‌ی انسان که همان شیطان است، تنها راه نفوذش بر انسان را که به گمراهی او بینجامد، ..... اعلام می‌دارد.

- (۱) غافل کردن از خدا و یاد او
- (۲) سرگرم کردن به آرزوهای سراب گونه‌ی دنیای
- (۳) وسوسه کردن و فریب دادن
- (۴) آراستگی گناه و زیبا و لذت‌بخش نشان دادن آن

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. زیرا دشمن قسم خورده‌ی انسان که همان شیطان است، تنها راه نفوذش بر انسان را که به گمراهی او بینجامد، وسوسه کردن و دادن وعده‌های دروغین اعلام می‌دارد. در واقع کار شیطان وسوسه کردن و دادن وعده‌های دروغین است و جز از همین طریق راه نفوذ دیگری در انسان ندارد.

۲۲- کدام عبارت، بیان‌گر اختیار انسان در محدوده‌ی دنیا و عدم تسلط شیطان و اجبار کردن به گناه است؟

- (۱) من به شما وعده‌ای دادم و خلاف آن عمل کردم.
  - (۲) فقط شما را به گناه دعوت کردم و شما دعوت مرا پذیرفتید.
  - (۳) نه من می‌توانم به شما کمکی کنم و نه شما می‌توانید مرا نجات دهید.
  - (۴) مرا سرزنش نکنید و خود را ملامت کنید.
- گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.

۲۳- خدای متعال خطاب به چه گروهی فرموده است که آنان را از امدادهای خود بهره‌مند می‌سازد و در راه رسیدن به مقصد یاری می‌کند؟

- (۱) هرکس که از عقل خود بهره گیرد.
  - (۲) هر آن‌کس که به فطرت الهی خود بازگردد.
  - (۳) هرکس که توانایی بهره‌مندی از استعدادهای خدادادی را داشته باشد.
  - (۴) هرکس که در راه خدا، که همان خوشبختی خود اوست، تلاش کند.
- گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است.

۲۴- در توضیح این عامل سقوط و دورکننده از سعادت انسان آمده است که انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی، به گناه دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد، این عامل ..... می‌باشد.

- (۱) شیطان
  - (۲) جهل
  - (۳) نفس اماره
  - (۴) غفلت از خدا و آخرت
- گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است.

۲۵- عبارت «کار او وسوسه کردن و دادن وعده‌های دروغین است و جز از همین طریق، راه نفوذ دیگری در ما ندارد.» درباره‌ی کدام عامل سقوط انسان است و کدام جمله درباره‌ی آن درست است؟
 (۱) شیطان، مانع اختیار و اراده‌ی ما در تصمیم‌گیری است.
 (۲) شیطان، مانع اختیار و اراده‌ی ما در تصمیم‌گیری نیست.
 (۳) نفس افکاره، برای رسیدن به لذت‌های دنیایی، انسان را به گناه دعوت می‌کند.
 (۴) نفس افکاره، برای رسیدن به لذت‌های دنیایی، انسان را از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد.

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. کار شیطان وسوسه کردن و دادن وعده‌های دروغین است و جز از همین طریق، راه نفوذ دیگری در ما ندارد و این خود ما هستیم که به او اجازه‌ی وسوسه می‌دهیم یا راه فریب را بر او می‌بندیم. بنابراین شیطان توان تصمیم‌گیری را از ما نمی‌گیرد و تسلطی بر انسان ندارد.

۲۶- کدام آیه به عاملی درونی که به هنگام ارتکاب گناه موجب ملامت و سرزنش انسان می‌شود و او را به جبران آن ترغیب می‌کند، اشاره دارد؟

- (۱) وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا فَلَهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا (۲) وَ لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ
 (۳) وَ تَعَلَّمَ مَا تُوسْوِسُ بِهِ نَفْسَهُ (۴) إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ
 گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.

۲۷- اگر انسان فضائلی چون صداقت و عزت نفس را دوست دارد و از دورویی، حقارت نفس و ریا بیزار است، بیان‌گر ..... است که از آیات ..... مفهوم می‌گردد.

- (۱) نفس لَوَّامه - «و نفس و ما سَوَّاهَا فَالْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا»
 (۲) نفس لَوَّامه - «و لقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه»
 (۳) گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - «و نفس و ما سَوَّاهَا فَالْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا»
 (۴) گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها - «و لقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه»

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. این‌که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت و عزت نفس را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم، بیان‌گر گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌هاست که با آیات شریفه‌ی «و نفس و ما سَوَّاهَا.....» مرتبط است.

۲۸- قرآن کریم عامل گمراه‌کننده‌ی را به انسان‌ها معرفی می‌کند که خود را برتر از ..... می‌پندارد و سوگند یاد کرده که ..... را فریب دهد و از رسیدن به ..... باز دارد و کارش ..... و راه نفوذش ..... است.

- (۱) آدمیان - فرزندان آدم - ایمان واقعی - وعده‌ی دروغ - زیبا نشان دادن دنیا
 (۲) همه‌ی موجودات - انسان‌ها - ایمان واقعی - زیبا نشان دادن دنیا - وعده‌ی دروغ
 (۳) آدمیان - فرزندان آدم - بهشت - وعده‌ی دروغ - وسوسه
 (۴) همه‌ی موجودات - انسان‌ها - بهشت - زیبا نشان دادن دنیا - وسوسه

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. قرآن کریم عامل گمراه‌کننده‌ی را به انسان معرفی می‌کند (شیطان) که خود را برتر از آدمیان می‌پندارد و سوگند یاد کرده که فرزندان آدم را فریب دهد و از رسیدن به بهشت باز دارد و کارش وسوسه کردن و دادن وعده‌های دروغین است و جز همین وسوسه راه نفوذ دیگری ندارد و باید دقت کنیم زیبا نشان دادن گناه یکی از راه‌هایی است که شیطان انسان را وسوسه می‌کند نه زیبا نشان دادن دنیا.

۲۹- کدام آیهی شریفه اشاره به مقام قرب الهی دارد؟

(۱) «...و نحن اقرب الیه من جبل الوریث»

(۲) «أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَ نَهْرٍ فِي مَقْعَدِ صَدَقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ»

(۳) «... وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا»

(۴) «وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَ إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. با توجه به کلمه‌ی کلیدی «عند» در آیهی شریفه‌ی «أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَ نَهْرٍ فِي مَقْعَدِ صَدَقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ» این آیه اشاره به مقام تقرب الهی دارد که شامل متقین می‌شود و باید توجه کنیم که آیه‌ی «... وَ نحن اقرب ...» اشاره به قرب وجودی خداوند به انسان دارد نه تقرب انسان به خدا.

۳۰- از این که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و آن‌جا که معتقدیم خدای متعال ما را مسئول سرنوشت خویش قرار داد، به ترتیب از وجود ..... و ..... در انسان حکایت کرده‌ایم.

(۱) گرایش به خیر و نیکی - قدرت اختیار

(۲) فطرت خداگرا - قدرت اختیار

(۳) گرایش به خیر و نیکی - قدرت تفکر

(۴) فطرت خداگرا - قدرت تفکر

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. گرایش به خیر و نیکی، موجب شده که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست بداریم و چون خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید، ما را مسئول سرنوشت خویش قرار داد.

۳۱- خدای متعال، «شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن» و «شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن» را در ما قرار داد، از این روست که ..... و این ویژگی برخاسته از ..... است.

(۱) هر کس در خود می‌نگرد یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل حس می‌کند - نفس
لوامه

(۲) همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی و حقارت بیزاریم -
نفس لوامه

(۳) همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی و حقارت بیزاریم -
فطرت خدا آشنا

(۴) هر کس در خود می‌نگرد یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل حس می‌کند - فطرت
خدا آشنا

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم. از این روست که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم و اگر به یکی از گناهان آلوده شدیم، خود را سرزنش و ملامت می‌کنیم و در اندیشه‌ی جبران برمی‌آییم. این ویژگی برخاسته از نفس لوامه است.

۳۲- شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن، حاکی از آن است که انسان ..... است و دشمن‌ترین دشمن انسان همان ..... است.

- (۱) موجودی برخوردار از اختیار - شیطان رجیم
(۲) موجودی برخوردار از اختیار- نفس اماره
(۳) موجودی دوسرشتی و به خود وانهاده- نفس اماره
(۴) موجودی دو سرشتی و به خود وانهاده- شیطان رجیم

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بی‌زاری از آن را در ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی پرهیزیم. از این روست که همه‌ی ما فضایی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم و عامل درونی که انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی به گناه دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد. این عامل درونی همان است که حضرت علی (ع) درباره اش فرموده: «دشمن‌ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست».

۳۳- دوست داشتن فضائلی چون: صداقت: کرامت، عزت نفس و عدالت و بیزاری از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم، نشأت گرفته از توجه در پیام کدام آیه است؟

- (۱) «أَنَا هَدِيْنَاهُ السَّبِيْلَ إِيْمًا شَاكِرًا وَإِنَّمَا كَفُوْرًا»
(۲) «وَنَفْسٍ وَ مَسَاوَاهَا فَالْهَمَّا فُجُوْرَهَا وَ تَقْوَاهَا»
(۳) «وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيْنَهُمْ سَبْلَنَا وَ أَنَا اللَّهُ لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ»
(۴) «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَ حَمَلْنَا هُمْ فِي الْبَرْ وَ الْبَحْرَ وَ فَضَّلْنَا هُمْ عَلٰی كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا»

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. دوست داشتن فضائلی چون: صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت و بیزاری از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم دریافت می‌شود. در حقیقت دوست داشتن فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت و بیزاری از دورویی و حقارت به گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌هاست و آیه‌ی مربوط به آن و نفس و ما سواها فالهما فُجورها و تفواها» است.

۳۴- چرا ما اگر به یکی از گناهان آلوده شدیم خود را سرزنش و ملامت می‌کنیم و در اندیشه‌ی جبران برمی‌آییم و قرآن کریم سرزنش‌گر درونی را چه نامیده است؟

- (۱) چون وجدان اخلاقی داریم - نفس اماره
(۲) چون وجدان اخلاقی داریم - نفس لوامه
(۳) چون به نیکی‌ها گرایش داریم - نفس لوامه
(۴) چون به نیکی‌ها گرایش داریم - نفس اماره

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. ما چون به نیکی‌ها (صداقت، کرامت و ...) گرایش داریم، اگر به یکی از گناهان آلوده شدیم، خود را سرزنش می‌کنیم و براساس آیات قرآن این سرزنش‌گر درونی «نفس لوامه» معرفی شده است (وجدان اخلاقی).

۳۵- هریک از آیات شریفه‌ی (أنا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً) و (و نفس و ماسواها فالهما فجورها و تقواها) به ترتیب بیان‌گر کدامیک از عوامل رشد و سرمایه‌های رستگاری انسان هستند؟

- ۱) هدایت الهی و امدادهای او - گرایش انسان به خیر و نیکی
- ۲) هدایت الهی و امدادهای او - قدرت عقل و تفکر
- ۳) قدرت اختیار و انتخاب - گرایش انسان به خیر و نیکی
- ۴) قدرت اختیار و انتخاب - قدرت عقل و تفکر

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. خداوند در آیه‌ی ۳ سوره‌ی انسان می‌فرماید: «ما راه را به او نشان دادیم، یا سپاس‌گزار خواهد بود یا ناسپاس» مطابق این آیه در واقع خداوند راه رستگاری را به انسان نشان می‌دهد و این خود انسان است که می‌تواند شاکر باشد و این راه را بپذیرد و می‌تواند ناسپاس باشد و از راه حق سرپیچی نماید. این موضوع بیانگر قدرت اختیار و انتخاب انسان است.

۳۶- انسان با رهسپار شدن به سوی ..... ملامت‌گر خویشتن می‌شود، که قرآن کریم عامل درونی این حالت را ..... نامیده است.

- ۱) گناه و زشتی - نفس اماره
- ۲) شیطان - نفس اماره
- ۳) گناه و زشتی - نفس لوامه
- ۴) شیطان - نفس لوامه

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. انسان با رهسپار شدن به سوی گناه و زشتی ملامت‌گر خویشتن می‌شود که قرآن کریم عامل درونی این حالت را نفس لوامه نامیده است.

۳۷- با توجه به آیه‌ی (و نحن اقرب الیه من حبل الوريد) قرب خداوند به انسان، آگاهی از وسوسه‌های ..... را ایجاد می‌کند که ..... نامیده شده است.

- ۱) نفس افاره - دشمن آشکار
- ۲) نفس افاره - دشمن‌ترین دشمن انسان
- ۳) شیطان - دشمن آشکار
- ۴) شیطان - دشمن‌ترین دشمن انسان

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. خداوند در آیه‌ی ۱۶ سوره‌ی ق می‌فرماید: «ولقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه و نحن اقرب الیه من حبل الوريد، و ما انسان را آفریدیم و به آنچه نفس او وسوسه می‌کند، آگاهیم و ما به او از رگ گردن نزدیک‌تریم.» مقصود از نفس، نفس افاره است که حضرت علی (ع) درباره‌ی آن می‌فرماید: «دشمن‌ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست.»

۳۸- نقش مرتبه‌ای از نفس که در عبارت ..... ترسیم گشته، ..... است و پیام آیه‌ی مبارکه‌ی «و نفس و ما سواها فالهما فجورها و تقواها» گویای این مفهوم است که .....

- ۱) «نعلم ما توسوس به نفسه» - تحمیل گناه به انسان - آدمی فطرتاً زشتی و زیبایی و بدی و خوبی را درک می‌نماید.
- ۲) «لا اقسام بالنفس اللوامة» - منع از ارتکاب گناه - خداوند استعداد خوبی و زشتی را در نهاد آدمی قرار داده است.
- ۳) «نعلم ما توسوس به نفسه» - دعوت انسان به گناه - خداوند استعداد خوبی و زشتی را در نهاد آدمی قرار داده است.
- ۴) «لا اقسام بالنفس اللوامة» - ملامت انسان گناه‌کار - آدمی فطرتاً زشتی و زیبایی و بدی و خوبی را درک می‌نماید.

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. نقش نفس لوامه، ملامت انسان گناه‌کار و نقش نفس اماره، دعوت انسان به گناه است. همچنین مقصود از آیه‌ی «و نفس و ما سواها فالهما فجورها و تقواها» این نیست که خداوند به انسان هم استعداد زشتی داده و هم استعداد خوبی و در نتیجه، هم گرایش به خوبی دارد و هم گرایش به بدی. بلکه مقصود از آیه آن است که انسان زشتی و زیبایی و بدی و خوبی را درک می‌کند و چون می‌داند که چه چیزی بد است، گرایش به آن ندارد.

۳۹- تشخیص صحت و سقم و درستی و نادرستی راه‌های زندگی، برخاسته از ..... آدمی است و فایده و نتیجه‌ای که بر استفاده‌ی صحیح از آن مترتب است، مطابق با آیه‌ی شریفه‌ی ..... همان ..... می‌باشد.

(۱) قدرت اختیار و انتخاب - «فبشّر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه .....» - قرارگیری در زمره‌ی خردمندان

(۲) قوه‌ی عقل و تفکر - «فبشّر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه .....» - بهره‌مندی از لطف و هدایت الهی

(۳) قدرت اختیار و انتخاب - «أنا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا» - بهره‌مندی از لطف و هدایت الهی

(۴) قوه‌ی عقل و تفکر - «أنا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا» - قرارگیری در زمره‌ی خردمندان

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. پروردگار به ما قوه‌ی عقل و تفکر عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و راه درست زندگی را از راه‌های غلط تشخیص دهیم. آیه‌ی شریفه‌ی «فبشّر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه ...» مبین این سرمایه و ویژگی انسانی است که مطابق با آن، «اولئک الذین هداهم الله» و «اولئک هم اولوالالباب» کسانی هستند که از قوه‌ی تفکر خویش بهره‌ی صحیح می‌برند.

۴۰- ای انسان پروردگار تو را صاحب اراده و انتخاب آفرید و مسئول سرنوشت خود قرار داد، اشاره به کدام آیه‌ی شریفه دارد؟

(۱) و لقد کرّمنا بنی ادم و حملنا فی البرّ و البحر.

(۲) و رزقناهم من الطیبات و فضلناهم علی کثیر.

(۳) انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً.

(۴) و سخر لکم ما فی السماوات و ما فی الارض جمیعاً منه.

گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. آیه‌ی شریفه می‌فرماید: «ما به حقیقت راه (حق و باطل) را به انسان نمودیم (بعد از آن دیگر نوبت خود او است که) سپاس‌گزار این نعمت باشد یا کفران نعمت نماید»، پس انسان صاحب اراده و آزاد آفریده شد و مسئول سرنوشت خود می‌باشد تا یکی از دو راه سعادت و شقاوت را به اختیار انتخاب کند.

۴۱- تکریم «انسان» بر بسیاری از مخلوقات و فهم زیبایی‌ها و زشتی‌ها و رفتن به سوی هر کدام به ترتیب در گروی کدام مورد است؟

(۱) خداشناسی - فالحمها فجورها و تقواها

(۲) خویش‌شناسی - فالحمها فجورها و تقواها

(۳) خداشناسی - و لقد کرّمنا بنی آدم

(۴) خویش‌شناسی - و لقد کرّمنا بنی آدم

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. خداوند به انسان کرامت بخشید و او را بر بسیاری از مخلوقات برتری داد و ارزش هر کس به درک و فهم وی از حقیقت هستی و جایگاه انسان در کاروان آفرینش بستگی دارد، و فهم زیبایی‌ها و زشتی‌ها و رفتن به سوی کدام از آیه‌ی «فالحمها فجورها و تقواها» مفهوم می‌گردد.

۴۲- به ترتیب تعبیر دشمن‌ترین دشمن انسان و دشمن آشکار انسان درباره‌ی کدامیک به کار رفته است؟

(۱) شیطان - شیطان (۲) نفس اماره - نفس اماره (۳) نفس لواحه - نفس لواحه (۴) نفس اماره - شیطان

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است.

۴۳- شیطان معمولاً انسان را در راه‌هایی به نافرمانی از خدا وسوسه می‌کند به جز راه ..... .

(۱) ایجاد دشمنی و کینه میان مردم

(۲) آراستن و زیبا نشان دادن دنیا

(۳) سرگرم کردن انسان‌ها به آرزوهای سراب‌گونه‌ی دنیایی

(۴) غافل کردن از خدا و یاد او

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است.

۴۴- تکریم «انسان» بر بسیاری از مخلوقات در گرو ..... است و فهم زیبایی‌ها و زشتی‌ها و رفتن به سوی هر کدام مفهوم ..... می‌باشد.

(۱) خداشناسی - «فالمهما فجورها و تقواها»

(۲) خویش‌شناسی - «فالمهما فجورها و تقواها»

(۲) خداشناسی - «و فضلناهم علی کثیر ممن خلقنا»

(۴) خویش‌شناسی - «و فضلناهم علی کثیر ممن خلقنا»

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. کرامت انسان در گرو شناخت خود و جایگاهش در جهان هستی است. آیه‌ی شریفه‌ی «فالمهما فجورها و تقواها، آن‌گاه بدکاری و تقوایش را به او الهام کرد.» بیان‌گر فهم و درک انسان نسبت به زیبایی‌ها و زشتی‌هاست.

۴۵- کدام روایت در مورد «نفس اماره» صحیح است؟

(۱) خداوند به اهل عقل و فهم بشارت داده و فرموده: «بشیر عباد...»

(۲) هیچ چیز مانند نماز بینی او را به خاک نمی‌مالد.

(۳) در هیچ چیز ننگریستم، مگر این‌که خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن دیدم.

(۴) دشمن‌ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست.

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. روایت «دشمن‌ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست.» در مورد «نفس اماره» صحیح است.

۴۶- این که گفته می‌شود: «خدای متعال شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در

ما قرار داد تا به خیر و نیکی روآوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم.» توجه ما به کدام آیه، جلب می‌شود؟

(۱) (انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً)

(۲) (و لقد کرمتنا بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر)

(۳) (و لقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه)

(۴) (و نفس و ماسواها فالمهما فجورها و تقواها)

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است.

۴۷- وعده‌ی خداوند مبنی بر این‌که «هرکس در راه خدا، که راه خوشبختی است، تلاش کند، او را از امدادهای غیبی خود

بهره‌مند سازد و در رسیدن به مقصد یاری کند.» در ارتباط با ..... از سرمایه‌های رشد و رستگاری است و قرآن کریم

در این‌باره می‌فرماید: .....

(۱) ارسال پیامبران - «و الذین جاهدوا فینا لنهیدینهم سبلنا و انّ الله لمع المحسنین»

(۲) قوه‌ی تعقل - «بشیر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه اولئک الذین هداهم الله»

(۳) قوه‌ی تعقل - «و الذین جاهدوا فینا لنهیدینهم سبلنا و انّ الله لمع المحسنین»

(۴) ارسال پیامبران - «بشیر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه اولئک الذین هداهم الله»

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. خداوند، پیامبران و پیشوایان پاک و دلسوزی را همراه با کتاب راهنما برای ما فرستاد

(ارسال پیامبران) تا راه سعادت را به ما نشان دهند و در پیمودن راه حق به ما کمک کنند. هم‌چنین وعده داده است که

هرکس در راه خدا، که راه خوشبختی خودمان است، تلاش کند، او را از امدادهای غیبی خود بهره‌مند سازد و در

رسیدن به مقصد یاری کند. قرآن کریم نیز در آیه‌ی ۶۹ سوره‌ی عنکبوت در این‌باره چنین می‌فرماید: «و الذین جاهدوا

فینا لنهیدینهم سبلنا و انّ الله لمع المحسنین، و کسانی که در [راه] ما تلاش کنند، قطعاً آن‌ها را به همان هدایت می‌کنیم

و همانا خداوند با نیکوکاران است.»

۴۸- علت این که شیطان در قیامت، خطاب به گناهکاران می‌گوید: «مرا سرزنش نکنید و خود را سرزنش کنید.» از دقت در کدام سخن او مشهود است؟

- ۱) خداوند به شما وعده‌ی حق داد.
- ۲) من بر شما تسلطی نداشتم.
- ۳) من نمی‌توانم به شما کمکی کنم.
- ۴) به شما وعده‌ای دادم و خلاف آن عمل کردم.

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. در روز قیامت که کار از کار گذشته و فرصتی برای توبه باقی نمانده، شیطان به اهل جهنم می‌گوید: «خداوند به شما وعده‌ی حق داد، اما من به شما وعده‌ای دادم و خلاف آن عمل کردم.» سپس در ادامه علت این که خود انسان‌ها باید مشمول سرزنش قرار گیرند را این چنین بیان می‌کند: «البتة من بر شما تسلطی نداشتم، فقط شما را به گناه دعوت می‌کردم. این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید. امروز خود را سرزنش کنید نه مرا.»

۴۹- منشأ حبّ به همه‌ی فضائل و بیزاری از رذائل در انسان، ویژگی ..... است که در هنگام آلودگی به گناه منجر به ..... می‌گردد و قرآن از آن با نام نفس ..... یاد می‌کند.

- ۱) گرایش به خیر و نیکی - سرزنش و ملامت خود - مطمئن
- ۲) فطرت خداآشنا و خداگرا - اندیشه‌ی جبران آن - مطمئن
- ۳) فطرت خداآشنا و خداگرا - اندیشه‌ی جبران آن - لؤامه
- ۴) گرایش به خیر و نیکی - سرزنش و ملامت خود - لؤامه

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد تا به خیر و نیکی رو آوریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم و اگر به یکی از گناهان آلوده شدیم، خود را سرزنش و ملامت می‌کنیم و در اندیشه‌ی جبران برمی‌آییم. مطابق آیه‌ی ۲ سوره‌ی قیامت: «و لا اقسام بالنفس اللؤامة، و سوگند به نفس ملامت‌کننده» قرآن کریم، این سرزنش‌گر درونی را نفس لؤامه می‌نامد.

۵۰- با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی: «انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً»، کدام مفهوم مستفاد نمی‌گردد؟

- ۱) خداوند انسان را در راه حق قرار داده تا او سپاس‌گزار باشد و ناسپاسی نکند.
- ۲) انسان موجودی است انتخاب‌گر که باید سرنوشت خود را خودش رقم بزند.
- ۳) پروردگار، تو را صاحب اراده و آزاد آفرید و مسئول سرنوشت خود قرار داد.
- ۴) خداوند از انسان خواسته است با انتخاب خود یکی از دو راه سعادت یا شقاوت را اختیار کند.

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. آیه‌ی «انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً» ناظر بر این که خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد. سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم فقط از گزینه‌ی ۱ این مطلب فهمیده نمی‌شود.

۵۱- از آیه‌ی شریفه‌ی «انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً» کدام مفهوم مستفاد می‌گردد؟

- ۱) بازگشتن انسان‌های شکرگزار و یا کافر به سوی خدا
- ۲) فلسفه‌ی نبوت و اختیار انسان در ساختن سرنوشت خود
- ۳) فلسفه‌ی هدایت جهت شکرگزاری انسان از خالق خود
- ۴) وجود ودیعه‌های الهی در انسان جهت هدایت او به راه راست

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

۵۲- این که گفته می‌شود: «خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه زشتی بپرهیزیم» توجه ما به کدام آیه، جلب می‌شود؟
 (۱) انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً.
 (۲) ولقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه
 (۳) و لقد کرّمنا بنی آدم و حلّمنا هم فی البر و البحر (۴) و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها
 گزینه ۴ پاسخ صحیح است. خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم. از این روست که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم. و اگر به یکی از گناهان آلوده شدیم خود را سرزنش و ملامت می‌کنیم و در اندیشه‌ی جبران بر می‌آییم.

۵۳- در قرآن کریم حضرت یوسف (ع) می‌فرماید: «ما ابری نفسی...» من نفس خود را تبرئه نمی‌کنم چرا که ..... مگر این که ..... بدینوسیله ایشان توانست در سخت‌ترین لحظات خود را حفظ کند.
 (۱) ان النفس لامارة بالسوء - ما رحم ربی
 (۲) ان النفس لامارة بالسوء - انا له لحافظون
 (۳) یامرکم بالسوء و الفحشاء - ما رحم ربی
 (۴) یامرکم بالسوء و الفحشاء - انا له لحافظون
 گزینه ۱ پاسخ صحیح است. قرآن کریم در آیه ۵۳ سوره‌ی مبارکه‌ی یوسف می‌فرماید: «و ما ابری نفسی ان النفس لامارة بالسوء الا ما رحم ربی ان ربی غفور رحیم» و من خودم را مبرا نمی‌شمارم چرا که نفس (آدمی) بد فرماست، مگر آن‌که پروردگارم رحمت آورد، که پروردگار من آمرزگار مهربان است.

۵۴- «دوری از جهل و نادانی»، «راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد» و «بیزاری از دورویی و حقارت نفس»، مفاهیم حاصل از دقت در کدام آیات شریفه است؟
 (۱) «فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه» - «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها» - «فاقم وجهک للذین حنیفاً»
 (۲) «اَنَا هَدِیْنَاهُ السَّبِیْلَ اِمَّا شَاکِرًا و اِمَّا کَفُوْرًا» - «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها» - «فاقم وجهک للذین حنیفاً»
 (۳) «اَنَا هَدِیْنَاهُ السَّبِیْلَ اِمَّا شَاکِرًا و اِمَّا کَفُوْرًا» - «اَنَا هَدِیْنَاهُ السَّبِیْلَ» - «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها»
 (۴) «فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه» - «اَنَا هَدِیْنَاهُ السَّبِیْلَ» - «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها»
 گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۵۵- حدیث شریف «دشمن‌ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست» با کدام عبارت ارتباط مفهومی کم‌تری دارد؟
 (۱) عامل درونی انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیای به گناه دعوت می‌کند.
 (۲) پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد.
 (۳) فرمان دهنده به بدی‌ها نامیده می‌شود.
 (۴) خداوند از موجود گمراه‌کننده‌ای خبر می‌دهد که خود را برتر از آدمیان می‌پندارد و سوگند یاد کرده فرزندان آدم را فریب دهد.
 گزینه ۴ پاسخ صحیح است. عبارت گزینه‌ی (۴) بیانگر شیطان (عامل بیرونی) است.

۵۶- «دوری از شقاوت» و «سرزنش و سلامت در هنگام آلودگی به گناهان» به ترتیب مفاهیم حاصل از کدام یک از عوامل رشد است؟

- (۱) قوه‌ی عقل و تفکر - نفس لوامه
(۲) قوه‌ی عقل و تفکر - نفس اماره
(۳) قدرت اختیار و انتخاب - نفس اماره
(۴) قدرت اختیار و انتخاب - نفس لوامه
- گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. دوری از شقاوت ← قدرت اختیار و انتخاب
سرزنش و سلامت در هنگام آلودگی به گناهان ← نفس لوامه

۵۷- خلف وعده یکی از ویژگی‌های عامل ..... در گمراهی انسان یعنی ..... است.
(۱) درونی - نفس اماره (۲) بیرونی - نفس اماره (۳) درونی - شیطان (۴) بیرونی - شیطان

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. یکی از موانع رشد انسان، شیطان است که عامل بیرونی دعوت به گناه است (در مقابل نفس اماره که عاملی درونی است). این دشمن در روز قیامت به اهل جهنم می‌گوید: «خداوند به شما وعده‌ی حق داد، اما من به شما وعده‌ای دادم و خلاف آن عمل کردم (خلف وعده) ...»

۵۸- عنایت خداوند به انسان و اعطای قدرتی که سبب دریافتن حقایق و تشخیص راه درست از راه‌های غلط می‌شود، ..... نام دارد که پیام آیه‌ی ..... به آن اشاره دارد.

- (۱) عقل و خرد - «و لقد کرّمنا بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر»
(۲) عقل و خرد - «فبشر عباد الذین یستمعون القول فیّتبعون احسنه»
(۳) اراده و اختیار - «انّا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا»
(۴) اراده و اختیار - «و لقد کرّمنا بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر»

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. پروردگار به ما قدرت و نیرویی عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و راه درست زندگی را از راه‌های غلط تشخیص دهیم. حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم. این نیرو عقل و خرد ما است. آیه‌ی شریفه‌ی «فبشر عباد الذین یستمعون القول فیّتبعون احسنه» نیز به این نیرو اشاره دارد و در این آیه منظور از کسانی که سخن را می‌شنوند (تفکر می‌کنند تا) بهترین آن را پیروی می‌کنند، همان خردمندان و کسانی هستند که از عقل خود بهره می‌برند.

۵۹- کدام آیه‌ی شریفه، مفهومی متفاوت از سایر آیات دارد؟

- (۱) «... و نعلم ما توسوس به نفسه و نحن اقرب الیه من جبل الوریث»
(۲) «... انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً»
(۳) «و لا اقسام بالنفس اللوامة»
(۴) «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها»

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. آیات مذکور در گزینه‌های ۳ و ۴ مرتبط با نفس لوامه، و آیه‌ی مذکور در گزینه‌ی ۲ مرتبط با کرامت انسانی و برتری او بر سایر موجودات است که از سرمایه‌ها و عوامل رشد انسان هستند. در صورتی که عبارت شریفه‌ی «و نعلم ما توسوس به نفسه ...» از موانع رشد انسان و مرتبط با نفس اماره است که از نظر مفهومی متفاوت با سایر گزینه‌هاست.

۶۰- با بهره‌گیری از کلام نورانی وحی، در سخنانی که بین شیطان و دوزخیان بیان می‌شود، شیطان چه عناوینی را درباره‌ی خداوند، گناهکاران و خودش به کار می‌برد؟

۱) وعده‌دهنده به حق - پذیرنده‌ی دعوت ناحق - دعوت‌کننده

۲) دعوت‌کننده به حق - تحت سلطه‌ی شیطان - فریب‌دهنده

۳) دعوت‌کننده و وعده‌دهنده به حق - تحت سلطه‌ی شیطان - وعده‌دهنده

۴) دعوت‌کننده و وعده‌دهنده به حق - وسوسه‌شونده - وسوسه‌کننده

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. شیطان، در روز قیامت که کار از کار گذشته و فرصتی برای توبه نیست، به اهل جهنم می‌گوید: «خداوند به شما وعده‌ی حق داد، اما من به شما وعده‌ای دادم و خلاف آن عمل کردم ... این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید. امروز خود را سرزنش کنید نه مرا.»

۶۱- «تا راه سعادت را به ما نشان دهند و در پیمودن را حق به ما کمک کنند»، گریز از جهل و پرهیز از گناه که از اهداف اعطای عوامل رشد است، به ترتیب با بهره‌گرفتن از کدام‌یک میسر می‌گردد؟

۱) عقل و اختیار - اختیار - نفس اماره   ۲) اختیار و هدایت الهی - عقل - گرایش به نیکی‌ها

۳) عقل و اختیار - عقل - نفس اماره   ۴) اختیار و هدایت الهی - اختیار - گرایش به نیکی‌ها

گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد، سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد (از طریق هدایت انبیا) تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم. پروردگار به ما نیروی عقل عنایت کرد تا با آن بیندیشیم و راه درست زندگی را از راه‌های غلط تشخیص دهیم، حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم. خدای متعال شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد تا به خیر و نیکی روی آوریم و از گناه و زشتی پرهیزیم.